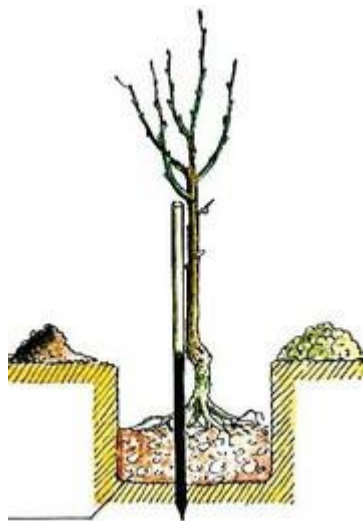

NÁVOD NA VÝSADBU OVOCNÝCH RASTLÍN

Kedy možno sadiť? Najvhodnejším obdobím na vysádzanie ovocných rastlín je jeseň alebo jar. V jeseni sadíme od októbra až do príchodu celodenných mrazov, ktoré by už mohli vážne poškodiť koreňky stromčekov. Na jeseň vysadené stromčeky blahodarne využívajú zimnú vlhku, cez zimu sa zemina v jamách uľahne a na jar tieto stromčeky začnú skôr pučať. **V jarnom období** začíname sadiť hneď, len čo pôda preschla natoľko, že nie je blatová. Čím neskoršie na jar stromčeky sadíme, tým väčšiu pozornosť im potom musíme venovať (dôkladnejšie zalievanie, mulčovanie a pod.). Toto isté platí aj pre drobné ovocie.

Na čo nezabudnúť pred výsadbou? Ešte pred výsadbou si vopred musíme dobre premyslieť spon výsadby, stanovištné podmienky (miesto výsadby, svetelné a pôdne podmienky, zásobné hnojenie a pod.), veľkosť jám, kolíky ku kmeňom, kvalitný substrát na prisýpanie koreňov a ostatný potrebný materiál k výsadbe.

Obr. 1 Výsadba na rovine

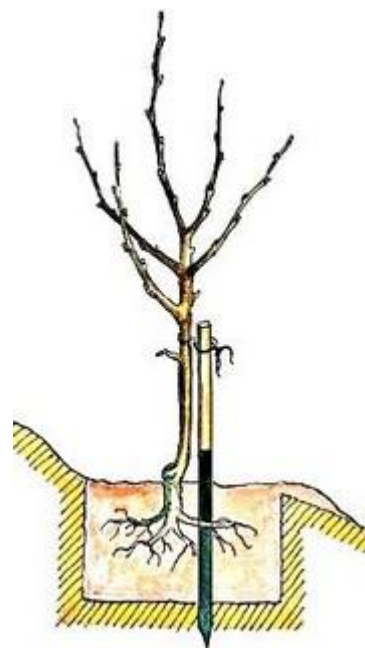
Spon výsadby (vzdialenosť medzi stromčekmi)

Vo veľkých produkčných výsadbách odporúča literatúra nasledujúce spony výsadby: jablone - zákropok 3 - 4 m, vreteno 2 - 2,5 m; hrušky - zákropok 4 - 5 m, vreteno 2 - 2,5 m; slivkoviny 5 - 6 m; čerešne 8 - 10 m; višne 4 - 5 m; broskyne 4 - 5 m; marhule 5 - 6 m; dule 3 - 4 m; orechy 10 - 15 m; lieska 5 - 6 m; ríbezle, egreše 1,5 - 2 m. Rady od seba je treba voliť podľa toho, aký druh mechanizácie chceme v medziradií používať (bez toho, aby sme poškodzovali konáre stromov aj v čase plnej rodivosti) a taktiež s ohľadom na svetelné pomery (dostatok svetla).

Obr. 2 Výsadba na svahu.

Ak **pestovateľ (záhradkár)** chce využiť čo najintenzívnejšie plochu v záhrade (v snahe šetriť miesto), môže použiť nasledujúce spony:

- **jablone** pestované v stenovej výsadbe na slaborastúcich podpníkoch (M9, M26) **1,5 m**
- **jablone** na podpníku M7 **2 m**
- **hrušky** v tvare steny na podpníku dula **1,5 m**; na podpníku hruška planá **3 m**
- **broskyne** **3 m**
- **marhule, slivky, ringloty** **4 m**
- **čerešne a višne** na podpníku mahalebka **3 m**, na podpníku vtáčnica (čerešňa vtáčia) **5 m**
- **stĺpovité formy** vyššie uvedených druhov sadíme v sponě od **0,5 m**
- stromčekové **ríbezle** a **egreše** v sponě **0,80 m**

Zásobné hnojenie je základom úspechu. Hnojiť a vápniť treba podľa výsledkov agrochemických pôdnych rozborov. Keď pôda nebola vyhnojená v rámci prípravy na výsadbu a agrochemický rozbor nemáme, na dno jamy dáme pôvodnú vrchnú vrstvu prihnojenú 0,30 kg síranu draselného a 0,30 kg superfosfátu a aspoň 20 kg kompostu. Na kyslých pôdach pridáme aj 1,5-3 kg mletého alebo dolomitického vápenca. Priemyselné hnojivá nikdy nedávame priamo ku koreňom, lebo by ich mohli poškodiť.

Predvýsadbová úprava výpestkov pri jesennej výsadbe spočíva v obnovení rezných rán na koreňoch a v odstránení silnejšie poškodených častí koreňov. Skracujeme aj korene neúmerne dlhé. Tenké korene neskracujeme. Rez musí byť hladký a čo najmenší. Podľa potreby môžeme korene namočiť do vody na 12 - 24 hodín. Povýsadbový rez konárov v korunke urobíme až na jar budúceho roku.

Pri jarnej výsadbe rastliny s voľnými koreňmi (bez zeminy) je potrebné vysadiť čo najskôr – pokiaľ možno, hneď po ich obdržaní. Samozrejme, nevysadené rastliny zbytočne nedržíme na priamom slnku alebo v teplom priestore. Ak rastliny boli viac ako dva dni vybraté z pôdy alebo bez vody, je nutné tieto rastliny najprv buďto celé alebo aspoň ich koreňový systém na niekoľko hodín (3-5 hod.) ponoriť do vlažnej (mäkkej) vody a až potom ich vysadiť.

Ak ich nemôžeme hneď vysadiť na trvalé stanovisko, môžeme ich dočasne uskladniť na chladnejšie miesto, pričom im korene znova zasypeme vlhkými pilinami, pieskom alebo sypkou zeminou a znova pokropíme vodou.

Pred vlastnou výsadbou sa je potrebné upraviť rastlinám koreňový systém, a to tak, že sa odstránia poškodené alebo ináč znehodnotené a choré časti koreňov, pričom sa snažíme zachovať čo najviac vlasočnicových korieňov.

Namáčanie koreňového systému je jedno z najúčinnějších opatrení, ako zabezpečiť, aby sa voľnokorenný stromček (t. j. stromčeky, ktorých koreňový systém je bez zeminou) v pôde dobre ujal. Čím je ovocný stromček slabší alebo čím je stromček starší a tiež aj čím je čas od jeho vybratia z ovocnej škôlky dlhší - tým viac je namáčanie stromčekov pred sadením dôležité. U stromčekov vykopaných na jeseň a vysádzaných až na jar je namáčanie koreňového systému nevyhnutnosťou. Akonáhle nesadíme stromčeky v ten istý deň, kedy boli vyberané z pôdy, vždy korene takýchto stromčekov je treba namočiť do vody a čím táto doba bola dlhšia, o to dlhšie trvá aj čas namáčania. Stromčeky v kontajneroch (s koreňovým balom) postačí namočiť do vody tesne pred výsadbou na 2 - 5 hodín. Zálievka stromčeka po výsadbe je nevyhnutná preto, aby sa dosiahol lepší kontakt zeminou s koreňmi.

Vlastná výsadba stromčekov je ľahšia, ak sú pri tom dve osoby. Stromček umiestňujeme zo severnej strany od [kolíka](#) (chránime tak kmienik pred slnečnými lúčmi v predjari). Sadíme do takej hĺbky, v akej boli výpestky v škôlke. Len bobuľoviny sadíme o 10-15 cm hlbšie. Zvlášť dbáme o to, aby miesto štepenia bolo aspoň 5 cm nad zemou (ináč by zakorenila aj ušľachtilá časť). Korene zasypávame úrodnou pôdou zmiešanú s kvalitným kompostom. Dobré prepádavanie zeminou medzi korene zabezpečíme ráznym pohybom výpestkom hore-dolu. Po čiastočnom zasypaní korene zľahka prišliapneme a zalejeme mäkkou vodou. Až po vsiaknutí vody zasypanie ukončíme, okolie výpestku nakopujeme a priviažeme špagátom k opore (osmičkovým spôsobom). Tam, kde hrozí nebezpečenstvo poškodenia zverou, kmieniky obalíme pevnejším papierom alebo chráničmi.

Pri jarnej výsadbe nerobíme pri kmeni kopček, ale okolo stromčeka urobíme misu pre neskoršie zaliatie stromčeka vodou. Vhodné stanovište je také, ktoré poskytne stromčekom slnečné a ničím nezatiené miesto. Vyššie stromy sadíme zo severnej strany, nižšie z južnej strany, čím dbáme na to, aby vysoké stromy netienili nízke. Jamu kopeme asi o 10 až 20 cm hlbšie pod korene. Aj šírka jamy by mala byť asi o 10 cm väčšia ako sú široké korene. Pri kopaní jamy dávame vrchnú kvalitnejšiu vrstvu zeminu na jednu stranu a spodnú, nekvalitnú zem dávame na druhú stranu. Dno jamy podsypeme umelým hnojivom s obsahom draslíka, napr. síran draselný a s obsahom fosforu, napr. superfosfát (nie NPK ani draselná soľ) a potom dno aj s hnojivom rýľom prekypríme. Do vykopanej jamy najskôr zatlačíme kôl a až potom k nemu dávame stromček. Ak by sme najskôr osadili stromček, potom by sme mu mohli pri zatĺkaní [kolíka](#) poškodiť korene. V ďalšej časti postupu upravíme korene stromčeka tak, že jemne skrátime zdravé korene (asi 0,5 až 1 cm) a poškodené alebo suché korene zrežeme až do zdravého pletiva. Snažíme sa uchrániť tenké vlasočnicové korieňky - ak sú tieto zdravé. Stromček umiestnime zo severnej strany kola tak, aby určitý čas dňa bol jeho kmienok v tieni, teda chránený pred vysušajúcim slnečným žiarením. Korene najskôr zasypávame vrchnou vrstvou zeminou, ktorú môžeme ešte pred tým zmiešať s vyzretým kompostom. Do pripravených jam nedávame čerstvý maštalný alebo slepačí hnoj! Pri zahrabávaní koreňov občas stromčekom potrasíme, aby sa zem dostala aj medzi korene. Korene v jame nenásilne rovnomerne rozprestrieme a usmerníme tak, aby konce nesmerovali hore. Pôdu utlačíme nohou iba zľahka (niektorí odborníci radia vôbec neutlačať pôdu, nakoľko korene taktiež potrebujú dýchať)! Po zahrabaní koreňov stromček poriadne polejeme vodou, minimálne 10 - 20 litrov vody postupne lejeme do jamy. Po vsiaknutí vody jamu dosypeme pôvodne spodnou menej kvalitnou zeminou. Pri jesennej výsadbe nahrnieme kopček zeminu ku kmieniku stromčeka. Takto ho ochránime pred zimnými mrazmi. Na jar zeminu okolo stromčeka odhrnieme a upravíme do tvaru misky na vodu. Miska by mala mať kapacitu aspoň na 10 litrov vody. Miesto zaočkovania musí na jar zostať nad zemou. Nakoniec stromček priviažeme ku kolu nenásilne, aby sme ho nezlomili a primerane hrubým špagátom tak, aby sa nezarezával do stromčeka. Pri jesennej výsadbe konáriky nestriháme, iba odstránime suché, poškodené alebo choré, ktoré dorovna zrežeme a zatrieme voskom, alebo latexovou farbou. Na jar, alebo pri jarnej výsadbe, ostriháme stromček hneď po výsadbe do požadovaného tvaru.

